

19 FEBRUARI 1987. - Omzendbrief
aangaande de wet van 13 juni 1986
betreffende het wegnemen en transplanteren van organen.

BS 21/02/1987

In aansluiting op ons schrijven van 2 oktober 1986 volgen hierna precieze richtlijnen t.a.v. de gemeentebesturen inzake het toepassen van de wet en de uitvoeringsbesluiten betreffende de transplantaties van organen en weefsels.

A. De betreffende wetteksten.

1. Wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen :
art. 10. Wegneming na overlijden.
2. Koninklijk besluit van 30 oktober 1986 tot regeling van de wijze waarop de donor of de personen bedoeld in artikel 10, § 2 van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, hun wil te kennen geven.

B. Het aanvraagformulier en de ontvangstmelding.

1. Het aanvraagformulier (zie bijlage bij ons schrijven van 2 oktober 1986), dient de vermeldingen te hernemen die voorzien zijn in het koninklijk besluit van 30 oktober 1986 en dient conform te zijn aan het model dat in bijlage van dit besluit is opgenomen. Het aanvraagformulier wordt machinaal ingevuld, behalve de datering en de handtekening, die met de hand worden aangebracht.

Vermeldingen op het aanvraagformulier :

- Gemeente :

naam van de gemeente van de woonplaats en vermelding van het postnummer.

- Ref. :

facultatief in te vullen.

- Rijksregisternummer :

dit wordt vermeld indien betrokkene dit wenst (bijvoorbeeld indien het identificatienummer op de identiteitskaart vermeld staat).

- Code :

deze wordt door het Rijksregister van de natuurlijke personen verstrekt.

- De rubriek heer/mevrouw : men vermeldt :

- naam en voorna(a)m(en);
- geboortedatum en -plaats;
- adres.

- Verklaring der wilsuitdrukking :

men schrapt wat niet past.

- De rubriek "de vertegenwoordiger"

geldt enkel voor degenen die voor een ander de verklaring afleggen. Het zijn de personen vermeld in artikel 10, § 2, van de wet (ouders, voogd, voorlopige bewindvoerder, ...).

- De dag- en handtekening van het formulier en door de gemeentebeambte, en door de aanvrager.

Met zijn handtekening bevestigt de beambte van de gemeente dat, op zicht van identiteitsdocumenten van de aanvrager of van diens vertegenwoordiger, die eveneens de nodige bewijsstukken van de vertegenwoordiging dient voor te leggen, dat de persoon die de verklaring aflegde en het formulier ondertekende wel degelijk diegene is wiens identiteit in de verklaring is opgenomen. De aanvrager is degene die zich aanbiedt op het gemeentehuis om het formulier in te vullen.

2. De ontvangstmelding.

Er zijn, wat de vorm van de ontvangstmelding betreft, geen specifieke vereisten opgelegd. Naar de inhoud toe, bevat deze de identiteitsgegevens en de weerhouden wilsuitdrukking.

a) Gemeenten verbonden via terminal of computer met het Rijksregister van de natuurlijke personen, seinen de gegevens in vorige alinea vermeld door aan het Rijksregister.

Het Rijksregister zendt automatisch en onmiddellijk na de ontvangst der gegevens een ontvangstmelding van de opname in tweevoud aan de gemeente :

- één exemplaar wordt door de gemeente bewaard;

- het ander exemplaar is bestemd voor de aanvrager en geldt als ontvangstmelding.

b) Gemeenten die geen directe verbinding met het Rijksregister hebben via terminal of computer, zenden onverwijld een exemplaar der ontvangstmelding aan de provinciaal afgevaardigde van het Rijksregister; het andere exemplaar wordt aan de aanvrager verstrekt.

Het Rijksregister zendt op zijn beurt binnen een korte tijdspanne aan de gemeente een ontvangstmelding in tweevoud van de opname der gegevens. De gemeente zal één exemplaar bewaren, het andere wordt aan de aanvrager overhandigd.

c) Na deze formaliteiten te hebben volbracht, zal het aanvraagformulier door de gemeente worden overgemaakt aan het Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu, Centrum voor Informatieverwerking, R.A.C., Vesaliusgebouw, 7e verdieping, 1010 Brussel.

C. Praktische richtlijnen.

1. De toepassing van artikel 10, § 2, van de wet.

Zoals hierboven gesteld, geldt de rubriek "de vertegenwoordiger..." op het aanvraagformulier voor degenen die in de hoedanigheid van ouder, voogd, bewindvoerder gemachtigd zijn rechtshandelingen te stellen in naam van iemand anders.

De volgende situaties kunnen zich voordoen :

- de minder dan 18-jarige : de nabestaanden die met hem samenleven. Deze laatste woorden zijn van belang o.a. bij echtscheiding, waar het kind aan één ouder is toegewezen;

- de minder dan 18-jarige die niet in staat is zijn wil te doen kennen : de nabestaanden die met hem samenleven;

- de persoon die wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil te doen kennen (bijvoorbeeld de verlengd minderjarig verklaarden) : de wettelijke vertegenwoordiger, de voorlopige bewindvoerder of bij gebreke een naaste verwant.

Let wel :

a) de wettelijk onbekwamen (art. 20-24 Strafwetboek) en de onder de gerechtelijk raadsman gestelden (zwakzinnigen en verkwisters) zijn wat hun persoon betreft bekwaam om rechtshandelingen te stellen; idem wat terdoodveroordeelden betreft;

b) de in een psychiatrische inrichting geplaatsten (gecolloceerden) moeten in principe voor bekwaam worden gehouden. Nochtans is het mogelijk dat over de in een krankzinnigengesticht geplaatste persoon een bijzonder voorlopig bewindvoerder wordt benoemd door de vrederechter, indien de persoon zelf niet reeds onder voogdij staat. Deze bewindvoerder heeft echter een beperkte bevoegdheid (art. 31, wet van 18 juni 1850-1873), die niet geldt voor de wilsuitdrukking over de persoon van de gecollocerde;

c) de in zijn woning gesekwesteerde (art. 25, wet van 18 juni 1850-1873) verliest in principe de genots- en handelingsbekwaamheid niet. Uiteraard dient men zoals gezegd na te gaan of de vertegenwoordiger gemachtigd is op te treden in naam van de persoon voor wie hij de verklaring van verzet of de herroeping ervan uit. De verklaring (of herroeping) van de uitdrukkelijke wilsbeschikking kan enkel plaatsgrijpen door de kandidaat-donor zelf. De wet laat toe dat een minder dan 18-jarige, die in staat is zijn wil te doen kennen, zelf verzet kan uiten (en per analogiam de herroeping van het verzet, de uitdrukkelijke wilsbeschikking of de herroeping ervan). De vraag is natuurlijk vanaf welke leeftijd men geacht wordt voldoende geestelijk rijp te zijn om met onderscheidingsvermogen, persoonlijk een gewichtige beslissing te treffen. Dit is niet in een tekst te vatten, doch dient geval per geval geëvalueerd te worden. Als richtlijn kan wel gelden dat men vanaf 13-14 jaar gewoonlijk in staat is bepaalde rechtshandelingen te stellen met voldoende inzicht.

2. Quid indien en de minder dan 18 jarige, die in staat is zijn wil te doen kennen, en de wettelijke vertegenwoordiger een tegenstrijdige verklaring afleggen?!

De "tegenstrijdigheid van belangen" kan zich enkel voordoen indien de wettelijke vertegenwoordiger een verklaring van verzet of herroeping van deze verklaring wenst te uiten, in tegenstelling tot de wilsuitdrukking van de minderjarige. De uitdrukkelijke wilsbeschikking (= het zich expliciet donor stellen) en de herroeping hiervan, kan slechts plaatsgrijpen door de betrokkene zelf en in geen geval door een wettelijke vertegenwoordiger. Indien geschillen hieromtrent rijzen kan men zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtbank wenden.

3. Quid indien de ouders onderling van mening verschillen over de wilsuitdrukking voor de minderjarige?!

Het verzet dient te worden aangenomen. Zo nodig kan de andere ouder zich in het belang van de minderjarige tot de jeugdrechtbank wenden. Deze regeling geldt zoals in punt 1, gezegd slechts voor de ouders die met de minderjarige samenleven.

4. Personen die niet bij machte zijn zich naar het gemeentehuis te begeven. Een blanco-aanvraagformulier kan deze personen worden bezorgd. Doch, indien zij in staat zijn hun wil te doen kennen, dient de ondertekening en dagtekening van dit formulier, alsmede de controle der identiteitsgegevens door de bevoegde gemeentebeambte plaats te grijpen.

5. Blinden, slechtzienden en gehandicapten. Voor de personen die om lichamelijke redenen niet in staat zijn het aanvraagformulier in te vullen, zal de bevoegde gemeentebeambte zelf de dag- en handtekening plaatsen, en op schrift bevestigen dat betrokkene om lichamelijke redenen niet in staat was deze gegevens zelf aan te brengen.

6. Indien de ouders erom verzoeken, is het, op grond van het ouderlijk gezag, toegelaten dat zij op de gemeente voor de minder dan 18-jarige kennis nemen in de gegevens van zijn wilsuitdrukking.